

Friskolan i Skutskär ekonomisk
förening
Org.nr. 7696039135
Skoladmin@alvboda.se

Beslut

Datum 2026-05-25

Dnr 2026:924

Sida **1 (9)**

Beslut

efter kvalitetsgranskning av huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskola Friskolan i Skutskär ekonomisk förening och Älvboda friskola belägen i Älvkarleby kommun

Inledning

Skolinspektionen har med stöd av 26 kap. 19 och 20 §§ skollagen (2010:800) genomfört en tematisk kvalitetsgranskning i Friskolan i Skutskär ekonomisk förening och Älvboda friskola belägen i Älvkarlebys kommun avseende kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete för att fler elever ska få undervisning av behöriga förskollärare och lärare. Syftet med denna kvalitetsgranskning är att granska huvudmäns och rektorers arbete för att se till att fler elever får undervisning av legitimerade och behöriga förskollärare och lärare i förskoleklass och grundskolans årskurser 1–6.

För att uppfylla granskningens syfte ska följande frågeställningar besvaras:

1. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och den aktuella skolenheten?
2. I vilken utsträckning bedriver huvudmannen och rektorn ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning?

Skolinspektionen gör en samlad bedömning utifrån de kvalitetskriterier som tagits fram för granskningen. Skolinspektionen bedömer kvaliteten i huvudmannens och rektorns arbete i tre nivåer. Om Skolinspektionen bedömer att ett utvecklingsarbete behövs för att höja verksamhetens kvalitet inom någon frågeställning anges ett eller flera utvecklingsområden. En skriftlig redovisning av åtgärder begärs då av huvudmannen.

Beslut

Skolinspektionen bedömer att framtagna kvalitetskriterier uppfylls av Friskolan i Skutskär ekonomisk förening och Älvboda friskola i följande utsträckning:

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett arbete för att öka behörigheten bland lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning, men utvecklingsområden finns.

Ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla ett mer systematiskt arbete med att informera om möjligheter till behörighetsgrundande utbildning.

Uppföljning

Huvudmannen ska senast den 25 november 2026 redovisa till Skolinspektionen vilka åtgärder som vidtagits utifrån **det** identifierade utvecklingsområdet. Som stöd för redovisningen bör bifogad mall användas.

Redogörelsen skickas via e-post, till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för granskningen (dnr 2026:924) i de handlingar som sänds in.

Skolinspektionens bedömningar

Nedan framgår vad som ligger till grund för Skolinspektionens bedömning inom respektive frågeställning.

Arbete för att undersöka behov av behöriga lärare

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett strategiskt arbete för att undersöka behov av behöriga förskollärare och lärare inom huvudmannens organisation och aktuell skolenhet. I det ingår hur rektorn och huvudmannen återkommande tar reda på nuvarande och framtida behov av behöriga lärare och förskollärare. Det gäller såväl behov av legitimerade lärare som behov av behöriga lärare i ämnen där lärare som är legitimerade men inte behöriga i ämnet, årskursen eller skolformen undervisar. Även möjligheterna att öka behörigheten genom behörighetsgrundande utbildning av befintlig personal omfattas. Vidare ingår hur ansvarsfördelning och samverkan kring kartläggningsarbetet mellan huvudmannen och rektorn ser ut.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i hög utsträckning ett strategiskt arbete för att undersöka behovet av behöriga lärare och förskollärare.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Kartläggning och analys av behov

Huvudmannen arbetar systematiskt med att kartlägga behovet av behöriga förskollärare och lärare inom organisationen. Huvudmannen kartlägger kontinuerligt lärarnas behörighet för att identifiera behov på både kort och lång sikt. Kartläggningen omfattar legitimation och behörighet i ämnen och årskurser, liksom framtida behov utifrån pensionsavgångar. Genom regelbundna möten med rektorn får huvudmannen en övergripande bild av organisationens behov av behöriga förskollärare och lärare.

Utgångspunkten är rektorns kartläggning av skolenhetens behov inför tjänstefördelningen. Vid dessa genomgångar analyserar de behoven och diskuterar vilka åtgärder som kan bli aktuella. Det i sin tur leder ibland till omorganisation så att lärares behörigheter nyttjas mer effektivt eller att möjligheten till behörighetsgrundande utbildning undersöks.

Huvudmannen har bland annat sedan flera år identifierat att det finns ett behov av behörighetsgrundande utbildning då det inom organisationen finns lärare som inte är legitimerade. Huvudmannen är även identifierat ett framtida behov av lärare i praktisk-estetiska ämnen.

Rektorn för Älvboda friskola tar återkommande reda på och analyserar nuvarande och framtida behov av behöriga förskollärare och lärare på skolenheten. Två gånger per år kartlägger rektorn behov av behöriga lärare genom att sammanställa information om lärares undervisning överensstämmer med dess behörighet. Av sammanställningen framgår det också om lärare genomför behörighetsgrundande utbildning. Utifrån sammanställningen får rektorn en samlad bild över både aktuella och kommande behov av behöriga lärare. Rektorn har bland annat identifierat behov av lärare i ämnet matematik, naturorienterande ämnen samt i praktisk-estetiska ämnen. Utifrån de identifierade behoven analyserar sedan rektorn om behoven kan tillgodoses genom rekrytering eller behörighetgrundande utbildning av befintlig personal. Vid tidpunkten för Skolinspektionens besök är det också tre lärare som går behörighetsgrundande utbildning.

Arbetsfördelning och samverkan

Det finns en tydlig arbetsfördelning och samverkan i kartlägningsarbetet mellan rektorn och huvudmannen. Rektorn ansvarar för att genomföra och sammanställa kartläggningen över behov av behöriga förskollärare och lärare på skolenheten. Kartläggningen fördjupas i återkommande dialoger mellan huvudmannen och rektorn, där underlagen gemensamt analyseras och behov diskuteras. I dessa dialoger förs resonemang om både nuläge och framtida behov. Sammantaget har huvudmannen och rektorn en tydlig gemensam bild av hur ansvaret är fördelat, hur arbetet går till när de kartlägger behovet av behöriga förskollärare och lärare och vilka behoven är på både kort och lång sikt.

Skolinspektionen har inte identifierat något utvecklingsområde inom frågeställningen.

Arbete för ökad behörighet genom utbildning

Här bedöms i vilken utsträckning huvudmannen och rektorn bedriver ett aktivt och strategiskt arbete för att öka behörigheten bland befintliga förskollärare och lärare genom behörighetsgrundande utbildning. I det ingår hur huvudmannen och rektorn utifrån identifierade behov arbetar med insatser för att öka behörigheten bland befintlig undervisande personal. Arbetet med att informera personal om möjligheterna till behörighetsgrundande utbildning, uppmuntra dem och ge stöd för att kunna delta i behörighetsgrundande utbildning ingår också. Vidare bedöms hur huvudmannen och rektorn planerar och följer upp deltagande i behörighetsgrundande utbildning.

Skolinspektionen bedömer följande: Huvudmannen och rektorn bedriver i flera delar ett arbete för att öka behörigheten bland befintliga lärare och förskollärare genom behörighetsgrundande utbildning, men utvecklingsområden finns.

Nedan följer Skolinspektionens motivering till bedömningen utifrån vad som framkommit i intervjuer med lärare, rektorn för aktuell skolenhet, representanter för huvudmannen samt inskickade dokument och Skolverkets statistik.

Insatser utifrån identifierade behov

Huvudmannen och rektorn på Älvboda friskola använder kartläggningen över behörighet för att identifiera behov och genomföra insatser. På skolenheten har flera lärare under senare år genomfört eller påbörjat behörighetsgrundande utbildning inom bland annat ämnena idrott och hälsa, svenska som andraspråk och bild, i samtliga fall utifrån identifierade behov. Rektorn har en löpande individuell dialog med lärarna om i vilka ämnen det finns behov av behöriga lärare, både i nuläget och framöver, och uppmuntrar lärarna att utbilda sig inom dessa ämnen. Det har bland annat lett till att lärare har gått behörighetsgrundande utbildning i ämnena bild och idrott och hälsa. För att tillgodose behoven i ämnet svenska som andraspråk har rektorn rekryterat en icke legitimerad lärare, men där rektorn redan vid anställningsförfarandet var tydlig med att det fanns en förväntan om behörighetsgrundande utbildning. Den läraren läser nu vidareutbildning av lärare för att bli legitimerad och behörig lärare i ämnet. Rektorns och huvudmannens regelbundna dialoger om behov av behöriga lärare och vilka insatser som genomförs gör att insatserna är väl förankrade hos styrelsen för Friskolan i Skutskär ekonomiska förening. Sammantaget

arbetar rektorn och huvudmannen aktivt med insatser för att öka behörigheten på skolenheten utifrån identifierade behov.

Information, stöd och uppmuntran att delta i utbildning

Huvudmannens och rektorns arbete med att informera om, uppmuntra till och stödja behörighetsgrundande utbildning är inte systematiskt. Huvudmannens arbete med att informera om behörighetsgrundande utbildning består främst av att vidarebefordra information om behörighetsgrundande utbildning från exempelvis Skolverket till rektorn. Rektorn i sin tur informerar och uppmuntrar ibland lärare till behörighetsgrundande utbildning i samband med medarbetsamtal eller då enskilda lärare efterfrågar information. Utöver det ges det dock ingen samlad eller strukturerad information om behörighetsgrundande utbildning till lärare. Sedan flera år finns det dock lärare som inte är legitimerade och i de fallen söker så väl huvudmannen som rektorn efter möjliga lösningar till behörighetsgrundande utbildningar. I flera fall får lärare även ersättning för kurslitteratur och resor till lärosäte. Emellertid framgår att det saknas en tydlighet kring förutsättningar för lärarna vad som gäller vid studier och stödet varierar beroende på enskilda fall och om lärare efterfrågar stöd. Styrelsen involveras då det finns behov av att förändra stödet som den enskilda läraren får vid behörighetsgrunder studier. Sammantaget framgår att såväl rektorn som huvudmannen ser kompetensutveckling, inklusive behörighetsgrundande utbildning som viktigt, men arbetet med att informera och stödja deltagande i behörighetsgrundande utbildning inte är systematiskt.

Planering och uppföljning av utbildningsinsatser

Huvudmannen och rektorn planerar för och följer upp lärares deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Rektorn planerar lärares deltagande i behörighetsgrundande utbildning tillsammans med lärarna, bland annat genom att anpassa schemat för att möjliggöra studier. Under tiden som studierna pågår följer rektorn regelbundet upp hur utbildningen fortlöper. Uppföljningen sker både vid strukturerade möten och spontant i vardagen, exempelvis att lärare signalerar ett behov av mer tid för studier. Huvudmannen följer löpande upp lärare som läser behörighetsgrundande utbildning, både enskilt med lärare och tillsammans med rektorn. Huvudmannen förmedlar sedan hur det går för lärares studier på styrelsemöten och om det behövs förändringar i stöd. Vidare samlar huvudmannen regelbundet in studieintyg varje termin eller läsår för de lärare som läser en behörighetsgrundande utbildning. Sammantaget planerar och följer huvudmannen och rektorn upp behörighetsgrundande utbildningsinsatser.

Identifierat utvecklingsområde

I syfte att höja verksamhetens kvalitet inom frågeställningen bedömer Skolinspektionen att ett utvecklingsarbete behöver inledas inom följande område:

- Huvudmannen och rektorn behöver utveckla ett mer systematiskt arbete med att informera om möjligheter till behörighetsgrundande utbildning.

Motiveringen till utvecklingsområdet är att varken huvudmannen eller rektorn arbetar strukturerat med att informera om möjligheter till förskollärare och lärare att delta behörighetsgrundande utbildning. Informationen om möjligheter till behörighetsgrundande utbildning är otydlig. Lärarna har därmed inte likvärdiga förutsättningar att ta del av sådan information, exempelvis om hur de kan öka sin behörighet och vilka förutsättningar som finns vid deltagande i behörighetsgrundande utbildning. Det medför en risk att förskollärare och lärare inte utbildar sig i den utsträckning som skulle vara möjligt och i förlängningen att elever inte får undervisning av legitimerade och behöriga lärare och förskollärare.

Skolinspektionen rekommenderar därför att huvudmannen och rektorn utvecklar ett mer systematiskt arbete med att informera om möjligheter till behörighetsgrundande utbildning samt att ge förskollärare och lärare tydlig information om förutsättningar för att kunna delta i sådan utbildning.

På Skolinspektionens vägnar

X Malin Lundquist

Beslutsfattare
Signerat av: Malin Lundkvist

X Fredrik Joneman

Föredragande
Signerat av: Fredrik Joneman

I handläggningen av ärendet har även utredaren Jenny Bergman Westling deltagit.

Bilaga 1: Författningsstöd

Skollagen (2010:800)

2 kap. 8–10, 13, 16–21, 34 a §§

4 kap. 3–4 §§

Förordning (2011:326) om behörighet och legitimation för lärare och förskollärare

2 kap. 2–7 b, 35, 44–53 §§

3 kap.

4 kap. 4 §

Bilaga 2: Granskningens genomförande

Bakgrundsuppgifter

Skolinspektionen besökte Älvboda friskola den 14 april 2026 och genomförde en digital intervju med Friskolan i Skutskär ekonomisk förening den 24 april 2026. Besöket genomfördes av utredarna Fredrik Joneman och Jenny Bergman Westling.

Älvboda friskola omfattar förskoleklass och årskurserna 1–9 samt fritidshem. Den här granskningen har omfattat förskoleklass och årskurserna 1–6. Det går cirka 382 elever på skolenheten varav 34 går i förskoleklass och 204 i årskurserna 1–6. Skolenheten leds av en rektor och biträdande rektor. Skolverkets statistik för läsåret 2024/2025 visar att 56,4 procent av lärarna (heltidstjänster) i F–9 är legitimerade och undervisar i minst ett ämne som de är behöriga för. Av den dokumentation som Skolinspektionen har tagit del av i samband med granskningen framgår att av de lärare som eleverna i förskoleklass och årkurs 1–6 på Älvboda friskola undervisas av är 25 av 31 lärare legitimerade förskollärare eller lärare. Tre av dessa lärare undervisar i ämnen, årskurser eller skolform som de inte är behöriga i.

På skolenheten finns det tre lärare som går behörighetsgrundande utbildning vid tidpunkten för Skolinspektionens besök.

Friskolan i Skutskär ekonomisk förening är en enskild huvudman med en skolenhet.

Underlag för bedömning

Underlaget i detta beslut utgörs av:

- En intervju med lärare
- En intervju med rektorn för aktuell skolenhet
- En intervju med representanter för huvudmannen
- Dokument som begärts in från huvudmannen
- Statistik från Skolverket.

Innan beslut har fattats har huvudmannen fått ta del av Skolinspektionens tjänsteanteckning från besöket och övrigt underlag för att ges en möjlighet att yttra sig över den.

De samlade iakttagelserna från alla huvudmän och skolenheter som har ingått i granskningen kommer att presenteras i en övergripande rapport. Rapporten är planerad att publiceras hösten 2026.